

Varpas išleina kas mėnesis. Metinė prekė su parsantimu:

Rusijoje (kuvertuose) . . . . . 6 rubl.  
Prūsijoje . . . . . 4 auks.  
Amerikoje ir kitur 5 auks.

# VARPAS

Apgarsinimai Varpje, ištisa eilutė smulkiau rašto, kaštuoja 60 fen. arba 30 kap.

GALE

literatūros, politikos ir mokslo mėnesinis laikraštis.

## Baigiantės seniems metams.

Baigiasi metai — baigiasi mūsų šių metų vargai ir rūpesčiai. Apleidžiant senus metus, ne galime apsieiti ne perkratę savo sąžinę, savo darbus ir tų darbų vaisių.

Dirstelėjus į Lietuvos padangę negalime užtėmyt nė kokių ypatingų atmainų, kokių mes trokstame ir tikime. Jau sukako 7 metai mūsų gyvenimo, o tuom tarpu skaitytojų skaitlius mažką pasidaugino. Amerikoj laikraščiai dygsta, kaip grybai po lietu, pas mus skaitytojų skaitlius yra taip mažas, kad jiems gėmą yra 3 laikraščių<sup>1)</sup>

Jeigu prilyginti skaitlių lietuvių gyvenančių mūsų krašte ir Amerikoj, tai juo didesniu išrodys skirtumas pakylimo tautiškos sąmonės ir apsvietimo tarpe mūsų ir amerikiečių. Drauge su tuom mažką pasigerino ir ekonomiškas laikraščių buvis. Jie vos-nuos gyvuoja materialiskai. Su tuom rišasi teipo-gi dvasiška skursna laikraščių ir jų pasivėlinimas. Jeigū būtų galima užmokėt raštininkams už darbą, tai darbas eitu sparčiau. Apie tai nereikia nė spėti, nes galima išgirsti kalbant: „tegu man užmoka, tai aš rašysiu.“ Bet už tai laikraštis turi kitą gerą pusę: jis yra išreikštojų grynų pažvilgių, ne aptemdintų jokiais praaliskais siekiais, jis yra organu tobulesnės dalies inteligencijos, kuri tarnauja vien idealams, nereikalaujama užmokesnio ir garbės už savo darbus. Pelnų tos inteligencijos yra dvasiškas džiaugsmas ir doriskas pasikakinimas. Kada-gi rašytojų pažvilgiai ne vienoki, per tai ir laikraštis buvo ne tik margas, bet ir su prietaravymais. Mūsų laikraštėje buvo įsigyvenus didelė liuosybė be aiškios redakcijos tendencijos. Buvo tai slankokai liberaliskas ir tautiškas laikraštis su slankiu tautišku programu. Visos inteligencijos viltys buvo susiliejusios ypatingai vienam klausyme, butent, kaip galima būtų įgyti spaudą. Įgyjimas spaudos zadėjo lietuviams laime. Užstojus ant sesto Mikalojui II, viltys įgyjimo spaudos pasididino, Lietuva laukė naujos laimingos gadinės. „Ar galima apsakyti, kiek per tai gero gal

įvykti mus nuvargintoje tėviškoje,“ atsiliepi skardus balsas pradžioje metų. Bet į ūnų laiką viltys išsiskirstė, kaip dulkės nuo vėjo ir suprasta, kad obuolis ne toli puola nuo obels, suprasta, kad Mikalojus yra vaiku savo „matuskos“ Rusijos ir gyvena ne ideališkoj, bet „rusiškoj atmosferoj“, atmosferoj despotizmo ir pravoslavijos. Dėlto jau 4ame numaryje „Varpo“ girdėt atsiliepinimas: „lieka mums kova už tautiškas ir ekonomiškas tiesas“ (p. 61). Į tą tarpą pasirodė rusiškame laikraštėje „Novoje Vremia“ (N 6886) straipsnis „Lietuviška kontrafukcija“, kur autorius parodė, kad Rusija, užgindama lietuviams spaudą, pati priešinasi ir kenkia savo tautiškiems ir ekonomiškiems reikalams. Bet ir tai nieko negelbėjo. Viskas eina perniek. Viena dalis inteligencijos mudiudo, kita-gi dar daugiau sukruoto ir tartum skaudžiai užgauta įnirto ir išdrįso pasikėsyti prieš patį „carizma“. „Artymiausiu mūsų užduotis esą, kova prieš carizma“ (p. 115). Kita-gi dalis, turėdami daugiau šalto kraujo mašino karštį jaunų kareivių. Klansymas apė įgyjimą spaudos tartum išnyko iš Lietuvos horizonto.

Pradėta kamantinėti ekonomiską Lietuvos klausymą ne tik su jos ukininkais, bet ir su samdininkais — vargtoliais. Samdininkystė susiduria su kapitalizmu, dėlto atkreipta akis ir ant vakarinės Europos, kur kapitalizmas yra gilias saknis įleides. Šitokia linkinė mūsų laikraščio man rodos gali išoiti tik ant naudos: ji suteiks mums platusius pažvilgius ir geriau apsvies mūsų kelią, mes geriau galėsime atlikti kelionę ir neturėsime taip daug tuščių ir ne išsipildančių vilčių. —

Ekonomiškas tautų gyvenimas turi artymą susijimą su politiskų jų gyvenimu, su jų tiesomis. Kas valdo, tas iš to ir naudojasi. „Nauda ir eksploatacija yra siekiu valdymo ir viespatavymo,“ sako V. L-tas. Visas politiskas tautų surėdymas yra pritaistytas prie reikalų valdančių luomų. Jeigu valdomos luomos nori pakilti ekonomiskai, tai jos butinai turi stoti į kovą už savo politiskas tiesas. Tokia kova aiškiai matyt konstitucionaliskose viespatystėse, parlamentuose. Mes, lietuviai, norėdami pagerinti savo buvį, teipogi turėsime stoti į kovą prieš Maskoliją,

<sup>1)</sup> „Varpas“ per 1895 m. turėjo skaitytojų — 813. „Ukininkas“ — 388. „Apvaldas“ — 189.

arba, geriaus sakant, prieš Maskolijos valdančias luomas, kurioms yra naudinga mūs laikyti tamsybėje ir paklusniume. Įgijimas spaudos yra tik mažutėlė dalis mūs politišku tiesių ir lygus yra įgijimui mažo laisvės laisvės žodžio. Tokia kova už laisvę žodžio yra ne tik Lietuvoj, bet ir Lenkijoje. Vokietijoje ir kitose viešpatystėse, ne išskiriant nė pačios Maskolijos. Skirtumas čion yra tik laisvėje laisvės žodžio. Cenzura, o uždraudimas spaudos yra tai vaikai vienos motinos. Viens nor susiaurinti žodžio laisvę, kits gi stengiasi suvis suslėgti tą laisvę.

Da-gi ten, kur nėra cenzūros, viešpatystės išleidžia savo laikraščius arba duoda pasalpą tokiems laikraščiams, kurie gina viešpatystės reikalus, kad tokiu būdu kiek galint suslėgti arba nors diskredituoti svetimą nuomonę žmonių akise. Šitokia propaganda (pav. laike rinkimų) yra atliekama kartais netikusiu būdu. Bet atseina ir dar blogiau. Viešpatystės gali konfiskuoti laikraščius, kurie joms nepatinka ir gali tupdyt redaktorių į kalėjimą. Teisybė, darosi tai vėdau labo visuomenės. Bet ne gali pasakyti kad įstatymai išreikštu visuomenės valią, nėra „de facto“ politiškos tiesos valdančių luomų yra plačiausios. Dėlto ne įgiję spandos, ne privalom mes per daug nuliusti, nėra mes laisvi esame nuo despotiškos cenzūros, kuri mums surakin būną ir suslėgia laisvės jausmus daugiau, ne kaippo finams, lenkams arba patiems rusams. Akiveizdoj trukdymo mus kultūrisko darbo pasiliekti mums kiek galint mažint blogus vaisius uždraudimo spaudos ir patiems paduoti paveikslą drąsės ir pasisventimo. Nesa kas iš mūs netikėtu į progresą, jeigu nuliustų patydamas prieš savę sunkią ir nelygią kovą. Ateinautis naujas metas lai suteikia mums daugiau stiprumo ir doriškų spēkų!

J. S. S.

### Viršininkai.

Margas paveikslėlis  
(pabaiga.)

Anksti rytą važiuoja vėl į Žydpilę patirt, kas idėjo surį, kas turi reikalą, ar negalima bus uždirbt. Patyrimas pasibaigė tik tuo, kad Vakkanalij Vziatković pasigėrė ir miegodamas išvažiavo namo. Su juo sykiu važiavo iš Žydpilės vienas gerai pažįstamas vaikas. Pusiaukelėje viršininkas pabudo ir, nežinia kas jam atėjo į galvą, klausia:

— Kaip tamistai rodos, ar aš imu, ar ne?

— Man rodosi, kad ne — atsakė vaikas.

— Mat kad imu! — sušnoko Kruglodurov, lyg norėdamas pasigirti, ką jis gališ. — Imu! Tik nemanyk, tamista, kad mažai —

melayo. Ne, aš imu simtą, du simtu. . . . su mažiau neprisileidžiu.

— O kaip tamistai rodosi, ar mano činovnikai ima? — užklausė vėl.

— Rodosi, ne.

— Imá, ir da kaip ima! Tiktai as žinriu ant to per pirštus ir apsimetu nematęs. Aš žinau, kad jie ima, o jie tuotarpu nežino nieko, kad aš imu!

— Jeigu jau kalbėt atvirai — tarė vaikas — tai aš pasakysiu ponui viršininkui: tai ką: činovnikai žino teip-gi, kad pons viršininkas ima. Tiktai toks skirtumas, kad pons viršininkas nežinote, kiek ima činovnikai, o jie gerai žino, nuo ko, kada ir kiek pa-ima pons viršininkas.

— Ar-gi tai gali but?

— Tikrai.

— Na . . . . tegul juos velniai! — užbaigė Vakkanalij Vziatković ir vėl taikėsi užsnūst. Negalėjo.

Tą dieną Kruglodurovo dvasioje turėjo darytis kás žin kas, turėjo ten jau labai daug prisiskukt, jeigu vėl neiškentė neprakalbėjęs apie aukas:

— Plynia žino, kur mano pinigai dingsta? Tiek daug paimu, o nkeko neturiu. Nė gubernatoriui, rodos, neperdaug duodu, nė . . .

Tur but susiprato, kad negerai padarė, prasitaręs apie gubernatorių. Staiga nutilo ir jau neatsiliepė iki pat Naupilės.

Teisybė, nebuvo žymu, kad Vakkanalij Vziatković turėtų pinigų. Tegul dabar žydeliai duodavo mažesnes aukas, ne kaip iš pradžių, kartais po keletą tik rublių, bet iš kitų šaltinių eidavo nuolat pinigai. Galėjo ištekt jų net puikiam gyvenimui. Vienok Kruglodurov neperpuikiai gyveno ir da, įsiskolijęs iš Prusų pusės prekėjui už visokių daigtus, ant kelių simtų rublių, neturėjo iš ko atiduot skolą. Pats liovė vaikščiojė į Prusų pusę, bijodamas susitikti su anuo prekėju, kada-gi prekėjas pradėjo vaikščiot pas jį, tai įsakė veleist prekėją į šią pusę, kaipo kurstytoją žmonių prie emigracijos. O bet skolos neužmokėjo. Dėlto, kad neišteko.

Neįvilgam atsidarė naujas uždarbio šaltinis: istiko kolera. Iš to kitiems baimė, o viršininkui laimė.

1892 metuose, kaip sakiau, istiko kolera<sup>1)</sup>. Visoje Maskolijos vaistijoje tapo įrengti sanitariski komitetai gyventojams prižiūrēt. Idant nors koleros laike išsivadėtų prisirišimo

<sup>1)</sup> Šitą skyrių, tinkantį mano paveikslėliui, pėminau iš „Varpo“, tik tiek tiek perširbau. Persiprašau skaitytojus už atkurtųjų žinomy jau dalyku, bet to reikalavo pasakos žielybė. Autorius.

prie nevaldnie, purvū ir smarvī, o paskui mat' vēl galēse klistis mēsluose — tegul tik apsimalsins kolera. Nepaklausius kuriam gyventojū sanitariskos rados, komiteto sanarys galėjo apvalyt užsivertėlio gyvatą jo kastu ir da toks turėdavo užmokėt per sudą mažiansiai 25 rublius Koros. Apart to j rankas paviečio viršininkū buvo prisūsti iš gubernijū pinigai dezinfekcijai daryt.

Vakkanalij Vziatković iš koleros pasinaudojo daugiau, ne kaip kolera iš žmoniū.

Is pinigū prisūstu dezinfekcijai paviečio isleista siek tiek tik dėl akiū, o diduma liko dezinfekcijai viršininko kiseniaus. O kiek pelno per sanitariskas peržvalgas! Teisybę sakant, nebuvo jug nė vienos gyvatos, prie kurios negalima butū, prisikabint dalykuose svarumū, kiekviena šeiminišką galima buvo pagasdint sudū, o kiekvienas sudū bijōsi, tai reikia gerintis viršininkui ir t. t.

Apėiulbes pūstėtinai Naupilės žydus, atvažiavo Vakkanalij Vziatković ant sanitariskos peržvalgos į Žydpilę, žydiškiausią ir per tai nevaliausią miestelį. Rado, žinoma, daug medegos protokolams ir gadininams sudū. Žydai istikrūjū nusiminc, pamate, kad reiks užmokėt tiek daug pinigū, vienok, gerai pažindami savo viršininką, žinojo, kaip issisukt. Vieton mokėt skyrium po 25 rublius per sudą, jie sudėjo po keletą tik rubliū be sudū ir įkiso juos į visaprilmanėias viršininko rankas. Tas, gaves 60 rubliū, suplėšė visus protokulus ir leido žydams toliau, gėvėtis savo proza.

Prireikėjo Kruglodurovui vėl pinigū, nes 5 Rugsėjo atsibaldė į Žydpilę ant sanitariskos peržvalgos. Tą dieną Žydpilės parapijonys rinko sanarius priežiūros bažnyčios ir buvo apstoje klebonijos prieangė, o burmistras, atsisėdes už stalėlio ant tos pat prieangės, turėjo leistrus ir traukė į juos pravardes parapijonū, tinkančių į paskirtus sanarius.

Tai atjoja rautas Vakkanalij Vziatković, ispradziū zingine, paskui sudilgino arklio pašones ir suoliu prijojes prie susirinkusios minios, staigū sustabdė arkli ir suriko:

— Kas tai? atkeliavo paviečio viršininkas, o nieko nėra magistrate!

Burmistras atsistojo ir prisitines prie Kruglodurovo paaiškino, kad užimtas čia darbu negalėjo but tūopat tarpū magistrate.

— Jau th man senai isigrisai! Aš tavęs daugiau kest negalin, negalin! Stražuinke, rašyk protokola! — suriko ne savo balsu viršininkas ir ka tik nenuvirto nuo arklio.

Matė burmistras, kad Kruglodurov girtas, nuspiovė ir grizo prie leistrū. Viršininkas tuotarpū ėmė rėkt ant susirinkusiųjų

— Ko jus čia susirinkote? Tiek jus yra, o nė vienas neišėjo pasitikt savo viršininką!

Žmonės klausė ir tylėjo. Iš jų akiū buvo matyt, kad nieko o nieko nesupranta. Nepasikakines nė čia, nusėdo Vakkanalij Vziatković nuo arklio ir nusvyravo pas kunigą, bet tuoj' sugrižo ir atsistojes ant prieangės užklausė:

— Kas čia darosi? Ko čia teip daug žmoniū prisirinko?

Pasiremđami ant Augščiausio paliepimo 1884 m., renkame sanarius priežiūros bažnyčios atsakė burmistras, rodydamas leistrus.

— Kaip tai? Viespats ciecorius paliepė 1864 metuose, o jus tik dabar susipratote ispildyt! — riktėlėjo Vakkanalij Vziatković, užsrustines, kad teip susivėlino pildyt ciecorians įsakymą.

Burmistras rodo jam leistrus, aiškindamas.

— Turime tiesą rinkt šloje dienoje pagal leidimą gubernatoriaus ir jus, pone viršininke.

— Da . . . . .! — užkeikė Kruglodurov, prikerėges prie „vašų“ „malta“, ir apsisukė mėjo pas kunigą.

Sugrižes vėl neužilgo, prakalbėjo į susirinkusią minią:

Biečuliai! ką viespats ciecorius yra paliepes, tai reikia — ispildyt — darė traukdamas su atyda augštyn nūsmukusias kelines.

Aš jus viršininkas, ciecorians vietininkas, klausykite tiktai manes! Jus turite valsčiaus vyriausybę, turite burmistrus . . . . . jus tų pašalinių vyriausybiū neklausykite! Ar mokate kas maskoliškai?

Atsirado viens toks.

— Na tai versk! — liepė viršininkas.

Tai jis sako — pradėjo vertikas — kad jis mūs biečulis; paskui sako, kad ka ciecorius paliepia, tai reikia ispildyt ir nieko nedaryt prieš valdžią; da sako, kad mes nieko neklausytume.

— O ant galū . . . . . ant viso to galima spiaut! — tarė Vakkanalij Vziatković, isklauses vertimą savo žodziū ir eidamas pas kunigą. Negalėjo vienok ilgai nurimt ir sugrižes ant prieangės vėl prakalbėjo:

Biečuliai! aš maskolius ir kalbu maskoliskai, o tai delto, kad aš jau tris metū esmi jus viršininku, o da lietuviskai nesuprantu nieko, bet aš žinau, kad jus geri žmonės. Atkartok! — paliepė vertikui.

Atkartojo.

O dabar salin is čia' nesirasykite ir eikite į karčiamą! — sūkio ant žmoniū. Per tikas tą pat atkartojo. Viēni abejojo, ar eit į karčiamą, ar neit. Kiti, ismittingesni, nesijūdino is vietos, o vienas pamaži atsiliepė:

— Plačios maskoliaus kelinės, bet jis pats da plačiau girtas.

Kitas vėl:

— Tai, priputo kacapas ir tik erzina žmones!

Burmistras aiškino žmonėms, kad liktų ir baigtų rinkimus, o viršininkas neleido varydamas į karciamą ir liepdamas neklausyt burmistro.

Tas užpykęs atsistojo ir tarė garsiai, idant visi girdėtų:

— Pona viršininke! sugražinkite paskutinius savo žodžius, nes paskui priversti busite juos sugražinti!

— Tu esi kiaulė, aš su kiaulėmis kalbėti neįorju! — atsakė Vakkanalij Vziatkovič ir nukrapino pas kunigą.

Tarp susirinkusių pakilo lyg spiečiaus duzgimas. Štai šnakštį į žmonių tarpą vienas žydėlis, pirmiausias Kruglodurovo rodininkas ir tarpininkas, įieskant aukų, pastatė ausis ir tēmijosi, ką žmonės kalbės, kad tuštų paskui ką pranešt viršininkui. Iš minios vienas suriko:

— O tu žyde, smarve, ko čia? Mes tariamės apie katalikų bažnyčios reikalus, o tu kas galvoj? traukkis!

Žydas paklausė ir, pamiklinęs kojas, atsidurė ten, iškur atėjo.

Neužilgo kunigas išvedė Kruglodurovą kelias desimtis žingsnių ir paleido jį su stražninkais į miestą. Viršininkas norėjo užeit į geresnį viešbutį, pas Keilsoną, tik nepataikė, nes perdaug buvo uždūmtos akys, ir įlindo į prastą karciamą, pas žydą Mozurą. Atėjęs atsisėdo už stalo ir riktelejo:

— Degtinės!

— Žydėlis, matydamas pas save pirmą kartą tokį augštą svečią, da-gi savo viršininką, nusitebėjo ir, nežinodamas, kokią jis degtinę mėgsta, stovėjo tik ir žiopsėjo, o užklaust nedrįso.

Vakkanalij Vziatkovič, belaukdamas degtinės, pakėlė akis ir pamatė priešais save žydą.

— Kas tu? — klausia viršiniakas.

— Aš Mozuras — atsako žydas.

— Ką tu sakai?

— Aš Mozuras.

— Tu, mozuras?

— Aš Mozuras.

— Tu žydas, ne mozuras!

— Aš Mozuras.

— Tu pažiūrėk į zerkolą, — tai pamatysi, kad tu nuparkėlis žydas, o ne mozuras!

— Aš Mozuras.

Tik paaiškinius stražninkui, kad to žydo prayardė Mozuras, viršininkas susiprato ir sykių užtēmijo, kad ne ten naėjo, kur ketino. Bet reikėjo kaip uots išsisukt nuo gėdos.

— Ar tai jums rodosi, aš čia užklynavu netycia? Ne! Aš atėjau tycia. — O čia kas?

— suriko, rodydamas sienoje plyši. — Stražninkel! rašyk protokolą!

Paliėpęs tai, nusibajdė pas Keilsoną ir užtaisė surinkt žydu deputacija. Susirinko rimėiansi Žydpilės žydai. Pamatęs juos, Kruglodurov sušuko:

— Ko jūs čia, žydai biaurybės?

Ilgą valandą visi tylėjo, o paskui vienas žydėlis, stovėdamas užpakalyje kitų, atsakė nedrąsiai oficiališku liežuviu:

— Mes čia pasiremdami ant pono viršininko įsakymo.

Vėl ilgą valandą visi tylėjo. Ant galo Kruglodurov, pasaukęs keturias plėckas degtinės, tarė žydam:

— Aš gėriau už jūs syeikatą Tūzintuose, o jūs turite gert už mano sveikatą, ščia. Gerkite! — suriko, atsistodamas.

Žydėliai, nors nepratę turėjo išgert visa pašauktą degtinę. Pasibaigus vaišiniui žydu deputacijos, Vakkanalij Vziatkovič iškilmingai istarė:

— Dabar eisime apžiūrėt miestą.

Užsėdęs ant arklio, apsuptas susirinkusių žydu ir žydukų, nūjojo per rinką. Prajodamas pro sinagogą, pamatė istolo riogsaučia nuošalyje prozos instituciją, sustatytą iš keleto NNN. Išvydo, suspyrė arkli ir kaip meška ant dumų šoko ant tų NNN, sūrikęs galingu balsu:

— Imkite! laužykite!

O pats mirina arkli ir vis saukia:

— Imkite! laužykite!

Žydukų minia lakstė iš vienos vietos į kitą, saugodamasi kad nesumindžiotų arklys. Raitelis, užtēmijęs tai, ramino:

— Vaikai! nebėgkite nuo manęs! jug aš maskolius!

Tur but jam rodėsi, kad jo armija bėga nuo savo gendroliaus. Atsirado minioje ir darbininkai, grįžtantieji su kirviais nuo darbo. Juos stražninkai privarė prie NNN. Sužalavę kirviai, supyskėjo lentos ir institucija griuvo, o žydai sušuko didžiu balsu *urū!* tarytum griuvo Jerichono sienos. Tada pilkasis gendrolius (Kruglodurov) buvo apsilvėkęs su balta mandiera, tik labai sujodusia) sustabdė arkli, iskilmingai apsižvalgė aplinkui ir nusisluostė prakaitą nuo išrasojusios kaktos. *Venit, vidit, vicit.* Žydpilės istorija da buvo neturėjusi pažyminto teip garsaus didžiadarbio. Jis Žydpilės kronikose užrašytas šiteip: *Podliy Sieravo generala ili vziatije pristupom žydovskich nužnikov. v Žydpilie 5. Sentiabria 1892 goda* (pilkajo gendroliaus didžiadarbis arba užėmi-

mas šturmu žydiskų NNN žydpilėje 5 Rug-  
sėjo. 1892 m.).

Palukėjes gendrolius atsiliepė į minią:

— Ar jums patinka burmistras? Man ne-  
patinka, o jums patinka?

— Patinka, patinka! — susuko iš visų  
pusių.

— Aš nematau, ar visiems patinka  
sako gendrolius — kam patinka, tas tegul  
iškelia angštyn ranką!

Visi žydai ir žydukai iškėlė tiek rankų,  
kiek tik katras turėjo. Gendrolius, neva  
mątydamas skaitlių iškeltų rankų, pasakė:

— Aa! pusė iškeltų, o pusė ne! tai ne-  
patinka!

Visi nutilo, tarytum laukdami pranašo  
balso.

Lyg tyčia išlenda iš minios žydelis ir  
drebančiu iš baimės balsu sako gendrolini:

— Nu, pone viršininke, kas bus? tu pats  
atnešei mums kolerą! Mus išgąsdinai ir dabar  
jau visi mes sergame.

Pasakęs tai, įlindo atgal, nereikalūdamas  
nė garbės, nė plojimo rankomis, kaip tikras  
pranašas. Visi vėl tylėjo toliau. Tik tai  
gendrolius, nusiėmęs kepurę, gaudydamas su  
jaja orą iš šalies, naujų griuvėsių ir vāry-  
damas jį prie nosies, atkartoję švelniu, reiš-  
kiančiu didį pasikakinimą, balsu:

— Dabar tai smagus oras! tai smagus oras!

Tie griuvėsiai, styrintieji su nusizeminimu  
po gendroliaus pergalėtojo kojomis; tas tylė-  
jimas, lyg perlėkus kokiai dvasiai; tas ramu-  
mas minios, da nesenei ūžusios; tas švelnus  
ir saldus avinėlio balsas, išeinantis iš lupų  
didžiavyrio, kuris valanda prieš tai turėjo  
balsą juiršusio liuto — viskas sykiu gamino  
neišreikšiamai didį įspūdį. Iškilminga va-  
landa!

Gendrolius, akimis atsisveikinęs su pa-  
sekėmėmis savo garsaus darbo, jojo iš Žydpilės  
namo. Vienok likimas paskyrė tą dieną virši-  
ninkui butį tik didžiavyriu ir visą savo kelią  
žymint atminties vertais dalykais.

Da neišjojęs iš Žydpilės, narsus gendrolius  
pats parodė, kad sugrianti NNN visai ne-  
reikalingi, kad juos gali užvadnot savos keli-  
nės. Tik tai tamsuoliai stražninkai nesuprato  
augštų siekių savo viršininko ir pasirupino  
tą „parodymą“ užslėpt. Nusodino gendrolių  
nuo arklio, neprileido artyn nė vieno žmogaus,  
o patys, padarę sanitariską peržvalgą turį  
gendroliaus parėdų, pasistengė pašalinti da-  
lykus, persekiojamus, pagal jų nuomonę, ypač  
koleros laike. Sudatę viską, kaip reikiant,  
vėl užsodino gendrolių ant arklio ir lydėjo  
toliau.

Likimas nepamiršo apie savo išrinktąjį.  
Buvo jau vakaras. Beveik ant pusiaukelės,

neprieinant prie Tazintų, gendrolius paleido  
antrą seriją „parodymų“. Stražninkai nusi-  
minę nežinojo išpradžią, ka daryt, bet tuojau  
šoko į kaimą, padarė truksmą ir, tiesiog  
apreiskę, kas atsitiko, „sakė“ boboms imt  
spatus, ražus, mazgotes ir bėgt viršininkui  
gelbėt. Bobos, išgąsdintos stražninkų pasi-  
rodymu, o pripratusios jų balso klausyt, pa-  
griebė kas reikia ir tekėnos nubėgo į pagelbą.  
Sunaudojusios priderančiai visus įrankius,  
grįžo namo, smarkiai spiaudydamos.

Viršininkas nujojo į Tazintų valsčiaus  
kancelariją. Pilvas nuskriaustas dėl „pa-  
rodymų“, susuko per lupas savo nešiotujo:

— Ar nežinote, kad aš neturiu nė žasų,  
nė ančių, nė kiausinių . . . . .

Da nespėjo užbaigt, o jau nežinomos rankos  
prinesė visko. . . . .

Paskutinis didžiadarbis padarė Kruglo-  
dūrovui, net be pagelbos korespondento, kur  
kas daugiau garbės, nekaip įtaisymas „ikonos“,  
nes į ūmą laiką pasklido žinia apie tą darbą  
netik po guberniją, bet pasiekė net Varšavos  
general-gubernatorių.

Vyriausybė matydama, kad Kruglodurov  
geresnis gendrolius, nekaip paviečio virši-  
ninkas, paketino jį nuo viršininkystės atstatyt.  
Bet Suvalkų gubernatorius, kuris, kalbant  
matematiškai, teip prilygo prie Kruglodurovo,  
kaip Kruglodurov prie Pstrumskio, pagelbėjo  
ir perkėlė tik Kruglodurovą iš Naupilės į  
Pakauspilės paviectį.

Atsisveikindamas su savo činovnikais ir  
pažįstamais, ištarė Vakkanalij Vziatkovič at-  
minties vertus žodžius:

— Gerai, kad spėjo išsiūst manę į Pakaus-  
pilę viršininku, nes neužlgo bučiau ten pa-  
tekęs kitokių kelių.

Pakauspilėje yra visiems žinomas keliuys.  
Buvo tai pirmi ir paskutiniai išmintingi  
žodžiai, kuriuos Kruglodurovui, viršininkau-  
jant Naupilėje, pasisekė nuo savęs pasakyt.  
Ant tų žodžių pabaigsiu ir pasakojimą apie jį.

Skaitytojau! Galėjai patėmyt, kad visame  
pasakojime beveik niekur neminėjau, kokiam  
metų laike tas arba kitas dalykas dėjosi. Tai  
kad ant manęs kartais nerugotum, duosiu  
trūmpą paaiškinimą. Žiemos laike niekad  
Kruglodurov iš namų neišvažiuodavo, pasi-  
remdamas ant to, kad jeigu Maskolijoje meška  
gali per žiemą miegot, tik lažydama delną,  
tai greičiau šitas pritinka maskolui činov-  
ninkui, ypač jeigu jo delnas buva tankiai  
suteršiamas. Pavasario ir rudens laike Nau-  
pilės pavietyje teip biaučius keliai, teip biaučius,  
kad nė davatko įžadų negal pornešt; tai jau

žmogus, žinoma, negalės nė prabiti, nė praziuoti. Tai gi Vakkanalij Vziatkovič Kruglo-durov visus savo garsius ir negarsius darbus atliko vien vasaromis. *Perkuntas.*

*Galas.*

### Tėvynės varpai.

*Daug laišku įankans turinio. Liudna ir liudnesnės žinios su ramiais išradžiojimu. Raginimas but atsargiais, ir gerumas ydui tam vokalui. Apoteoza denunciacijos. Rami žinia apie „Suomiu Druvyte“ sis tas apie mūs tautiskus parėdus, apie lietuviškas dainus ir apie priedus prie jų su „desimtaine“. Lenkai kalba apie „Lietuvišką klausymą“ ir nori susitaikyt.*

Siandien, atėjęs į redakciją, radau didesni, ne kaip paprastai, skaitlių laišku ir, kas patėmytina, visi bėveik tie laiškuai, nors rašytį yvairiomis plunksnomis, prilaiko vienoki turinį. Pirmoje laiško pusėje išreikšti dėjavimai, kad anoje Lietuvos pusėje, t. y. Maskolijoje, klojasi negerai: nuo kelių mėnesių nesiliauja kratymai, persekiojimai, ar tai pagal laiškus, užtiktas žandarų bekrant, ar tai pagal skandus ne tiek jau žandarų, kiek pačių žmonių. Antroje laiško pusėje išdėstyti persėrgėjimai, kaip reikia elgtis, idant nė patiems nepakliūt, nė kitų neįklampint.

Kad Maskolijos pusėje žandarai su prokuratoriais ypač nuo kelių mėnesių — terioja lietuvius už skaitymą savo knygų ir laikraščių, apie tai minėta jau mūsų spaudoje, apie tai girdėjau ir nuo žmonių, atsilankančių iš anos pusės.

Liudna ir širdį skauda, žinant, kiek turi kėst nekaltai skriaudžiami broliai, bet toji širdis susiramina, matant, kad juo labiau persekioja maskoliai lietuvių, juo gražesni iš jų persekiojimų auga vaisiai. Dėl tokių vaisių mums ant gero nesunku ir nukentėt. Jeigu rymiečiai sakydavo: *dulce pro patria mori*, tai mums prituoka pasigirt nors: *suldu už tėvynę nukent.* O su tokiu persitikrinimu mūsų širdise apie iškainėjimą negražu būtų nė paabėjot.

Ar ta maskolių administracija teip biatrios širdies, ar teip kvailos galvos, jeigu nesupranta, kad kareivišką komanda negalima pritaikyt prie pabudusios tautos dvasios, kad nė smarkiausi rotmistrai, nė narsiausi gendroliai, kurių rankose administracija, uenumalsis dvasios reikalavimų ir kad kovoje su prigimtais žmogais jausmais, greičiau ar vėliau, tar pralaimėt rotmistrai.

Liudnesnis jau dalykas, jeigu mus žmonės vėni kitus skundžia žandarams, nelaikydami to per nusidėjimą. (Mokintojai žmonių ir prižiūrėtojai jų doros! paaiškinkite savo mokintiniams visą denunciacijos biurumų!) Mūtyt, kad žandarų ypatybės tarp žmonių Maskolijos pusėje platinasi. Jeigu pridėsime

prie to maskolių mokyklas, kur vaikams sistematiškai čiepija žandarų dorą — gausime paveikslą ganėtinai netyną. Bet ir šis dalykas da ne teip liudnas, kad turėtume paskutinai nusimint. Teisybė, privisimas žandarų trukdo mus, bet atsiminkime, kad toji pusė, kuri reikalauja teip daug žandarų, jau tuo pat pripažįsta savo neteisumą ir silpnybę. O neteisus ir silpnus . . . neilgai tesės.

Roda but atsargiais, apie ką buvo rašyta laikraščiuose, apima laiškuose tris punktus: 1) reikia viską laikyt atmintyje, kad nereiktų laikyt laišku ir ženklų 2) rašyt teip, kad nieks nesuprastų 3) rašyt, nors ir suprantamai, bet ant tokių prietaisų, nuo kurių galima umai, prirėikėjus, išdildyt.

Man rodosi, kad mes savo atmintim' ne labai galime išsitikėt. Jau kiek metų raginame vieni kitus, *but gudrius kaip žūčiai*, o vienok to raginimo neįsitėmijome ir iki paskutinės valandos likome tik *šioptiais* (t. y. laikėme laiškus, rašėme suprantamai visiems ir da ant tokių prietaisų, nuo kurių negalima umai išdildyt raštą.

Rašyt, kad nieks nesuprastu — gerai, bet, kad ištikro *nieks* nesuprastų, nė žandarai, nė mes patys. Nes, jeigu suprasime tegul jau tik mes patys, tai viskas perniek: jug, prisipažinkime, mes nemokame užlaikyt nė savo, nė svetimo slėpinio. Ir kas žin da, kas mums daugiau surengė pragaištės, ar laiškuai, ar liežuvis. Roda rašyt ant umai nufrinamų prietaisų man labiausiai patinka ir pritaikymas jos praktikoje gali turėt puikius pasekmes, jeigu tik pridėsime prie to susidėrijimą su žandarams: idant jie, ketindami kratyti duotų anksčiau žinią, arba ir užklupę išnetyčių duotų laiką nuvalyt raštą nuo anų prietaisų.

O vienok reikt but atsargiais su laiškuais, ypač dabar, kada Maskolijos ministerijoje skyrių pačto ir telegrafo paėmė į savo rankas žandaras.

Bučiau neteisingu žmogum, jeigu minėdamas apie denunciacijas ir žandarus, nepaminėčiau tulo lietuviško laikraščio, kuris denunciaciją puosla net šiozijos apdarais. Apoteoza denunciacijos rado sau priderandį vietą! Džiaugkis Jeruzalem! Išliuotą denunciaciją (kiek ji teisinga, tai kits klausymas) parašė, matoma, *dovatką „obščubėnėus“* (jau-nikis) ir tas dalykas mus pamokina, kad butume atsargesni su ypatomis, įieškantėmis įkvėpimo pas davatkas. O žmonės, žmonės! kaip jums kerštas aptemdiuą protą ir apmarina sąžinę!

Atkreipkime akis nuo teip nesmagių daigtų ir persikelkime nusizadinti į „stikstancio ežerų“ šalį, iskur turia žinių, pranesančių.

kad Helsingforsė įkurta „Suomių Draugystė“ (Suomalainen Senra), kuri keletą kartų per metus kelia šventes, kada tarp yvairių programų skyrių talpina dainavimą. Prie direkcijos tos draugystės priguli jauna, augšto apvietimo moteriškė, karšta mylėtoja tautiškų dainų, Maila Mikkola. Spalnio 10 dieną buvo pirmą siame sezone šventė, ant kurios šešios moteriškės dainavo lietuviškas dainas: „Ant kalno karklai sūbaro“, „Siuntė mane motinėle“, „Kad tai buvau“ ir „Ant lėvelio dearo“ — suomių kalbos vertime, o „Sėjau rutą“ — lietuviškai. Moteriškės buvo apsirėdžiusios grynai lietuviškais parėdais ir dainavo taip, kaip dainuoja mūsų panemunėse. Kiekvieną dainą klausytojai sutiko neišsakytų plojimų rankų, o „Sėjau rutą“ reikėjo atkartot. Vienas jaunas suomių poėtas (vardo nežinau) išvertė tas dainas suomiškai ir patalpino laikraстыje. Siuntėiu vardan mylėtojų savo dainų ir poėzijos pasveikinimą „Suomių Draugystei“, padėkavojomą direkcijai ir jaunam poėtui už atkreipimą atydos ant lietuviškų dainų, o patogioms suomių dainininkėms dang labų dienų nuo lietuvių ir panemunės lakstingų.

Lietuvos tautiški moterų parėdai ir lietuviškos dainos visur kitur patinka, o pacioje Lietuvoje ne, svetimi gėrisi, o patys lietuviai ne. Kitos tautos padailino savo tautiškus parėdus taip, kad jų originaliskas gražumas žinomas platesniau svietai. Pažįstame jugtiroliciečių, krakoviakų, malarusų ir kitų tautiškus parėdus. Tik mes apleidome savo parėdus ir ne tik ką nedailiname jų, bet visai juos užmetame, užsivadnodamį kas žin kokio pavidalo striukais ir ilgais siuviniais. Šiandien prabašėiaus angintinė pedėvėtu savo tautiško parėdo, nes dėvi visokias „palaidines“ kurios, teisybė, gali užslėpt tulas kuno stokas ir pridengt kartais tulus merginų nusidėjimus, bet savyje netari nėkokio gražumo ir patogiausią merginą paverčia, tarytum, į žengiantį danguosna maisą.

Ta pati ir su dainomis. Dabar žmonės, gėdis dainuot pilnus poėzijos melodijoje ir žodžiuose senovės lietuviškas dainas, sakydami, kad, tokias dainuot jau „ne mada“. Tai gi noriai dainuoja tokias, kurių melodija žodžiai, pagal dvasią, panašios į lietuviškas, taip, kaip žagė ir klumpė. Pasakysiu dar daugiau. Negana, kad užmetame lietuviškas dainas, bet da is jų tyčiojamės, dar kydami jų tikra poėziją perdaug prozajiskais priedais. Prie žodžių vienos is gražiausių dainų „Ko lindi putinėli“ prikerpta prie galo „Ko lindi kunigėli“, kur kunigėlis rugoja ant seselės už menką staumenėli ir t. t. Kas da žesiau — vertina tos dainos su anuo, priedu

patalpino vienas svetimas laikraстыs. Vertikas nekaltas, bet mums už tokį priedą gėda, o ypač kunigėliams, kurie, mat, be „desimtinės tikrai ir is pilno atiduotos“ nė į dainą menori list.

Lenkai pradeda atvirai kalbėt apie „lietuvišką klausymą“, kas reiškia, juog suprato reikalą su mumis susipažinimo ir ant galo susitaikymo, nepridengiančio nė kokiu snairavimu vienu ant kitų. Tas pasistengimas išaiskįs, žinoma, ir išnėkįs tulus apkaltinimus, kuriuos lenkai bereikalo mums kaisioja į akis ir už akių. Nosenėi pajudino lietuvišką klausymą „Przedświt“ ir „Przeгляд Wszepolski“ (1895 m. N. 19). Abiejų laikraстыų straipsniuose parodyti, taip sakant, tik griauciai to klausymo, ant kurių tikimės pamatyti paskiaū raumenis, gyslas ir dirksnis.

„Przedświt“ turi, matoma, artesnį susipažinimą su lietuviais ir dėlto kalba apie jų dėjimą lietuviystės labiau objektyviškai. „Przeгляд Wsz.“ negali atskratyt nuo tos charakteristiskos lenkų nuomonės, kuri maloningai leidžia lietuviams išpažint savo tautišką idėją, savo kalbą, kulturišką kilimą, tik nednoda turėt savo patrijotizmo ir vietan jo spraudžia patrijotizmą lenkišką. Ypatingas sunaišymas tautiškų ypatybių su politiskais siekais! Maskolijai su lenkais beveik taip pat elgiasi.

Tarp visai ir nevisai teisingų pažvilgių straipsnyje „Prz. Wsz.“ yra dalykai, su kuriais tiesiog negalima sutikt. Užtėmysiu nors šituos:

„Prz. Wsz.“ skiria visus lietuvius į dvi dalis: 1) Konservatistas — kunigai ir žmonės su „Apžvalga“. 2) Radikalus — jauniejie inteligentai su „Varpu“.

Kunigai — sako — ir žmonės turi aiškia, priešinga Maskolijai, politiką, išpažista lenkų tautišką idėją ir, nežiurint ant išsiskyrimo kulturoje ir kalboje, galima tuos žmones (konservatistus) laikyt per lenkų patrijotus ir pasitikėt jiems bendrame reikale.

Tai gi ne.

Apskritai kalbant, mus konservatistų ir „Apžvalgos“ politika, priešinga Maskolijai, paremta ne ant lenkų tautiškos idėjos, ne ant bendros lenkams ir lietuviams tradicijos, o tiktai ant katalikystės. Lenkų tautišką idėją tarp konservatistų išpažista šiandien vien tik seniejie prabašėiai. Jaunji kunigija turi jau kitokius, savus idealus. Žmonės prakilnesniejie išpažista jau savo tautišką idėją, tamsioji gi žmonių diduma išpažista tiktai idėją katalikystės. Žemaitijoje mus žmogus nepavadys save lenku, o Šuvalky gubernijoje, nors žmonės ir sako gyveną „Polskoje“, bet, užklausus kas jie patys, atsako

katalikai esą. „Apžvalga“ gina lietuvių ir kultūriškas lietuvių aspiracijas tikrai ant tiek, ant kiek jos nekenkia katalikystei (pavirtusiai pas mus į gryną popiežystę). Vietose, kur lietuvių kultūriškos tautiškos aspiracijos susitiks akis į akį su aspiracijomis katalikystės, „Apžvalga“ papaukš pirmąsias antromsioms.

Radikalai — sako — su „Varpu“, t. y. jaunieji inteligentai, išsiek pasirodė priešingais lenkams ir dabar, nors mažumą atslaido, da gana kariškai elgiasi su lenkyste. Priežastys tokio dalykų stovio esančios: 1) Silpnas pažinimas lenkų ir tikrai tų, su kuriais susitinka ant savo žemės t. y. su slėkta, iš ko auga antagonizmas, išrodantis paviršium tautišku, o esantis ištikrųjų kastišku (nes inteligentai visi iš žmonių). 2) pavojingumas lenkystės, kuri pritraukia prie savęs daug lietuviškos inteligencijos.

Teip-gi ne.

Kad jaunieji inteligentai su „Varpu“ nepasirodė išsiek priešingais lenkams, tai geriausiai gali liudyti pirmieji „Varpo“ NN., kur pasirodys netelsingumas to užmetinėjimo. Šiandien, teisybė, lietuviai kartais užgauna lenkus, bet tai nėra vienu tolydiniu karišku pasisūsiuėjimu prieš lenkyste, o tik tuožyginu pasisūsiuėjimu prieš lenkus, patėmijimu tik faktų, kur lenkai visai nebroliskai ir negražiai su lietuvių elgiasi. Jeigu užtėmytu tapo koks apskritesnis šnairavimas ant lenkų, tai priežastimi to buvo nekastiškas antagonizmas (su kurių lietuvių da nesimatė), nepavojingumas lenkystės (kuri šiandien jau mums visai nebaisi), o tik tas „polonizmas“, kuris.... ir šiandien trukdo lietuvių judėjimą, mesdamas jam paniekinantį vardą litvomanijos — ką pripažįsta patį „Prz. Wsz.“ — tos intrigos, kurias lenkai vartojo lietuvių su laikyti, o ant kurių nekartą skundėmės net laikraščiuose, negalėdami sulaukti nė nuo vieno lenko sudraudimo savo tautiečių ir paapeikimo jų niekingo užpuldinėjimo ant lietuvių.

Gali but, kad mes menkai pažįstame lenkus, t. y. jų prilygimą prie lietuvių, bet kas kaltas? Dėlko lenkai nedavė save geriau pažinti? Dėlko ikiol žiūrėjo ant mūsų triuso išaugšto? Dėlko ignoravo lietuvių? Dėlko nenorėjo su mumis nė kalbėti?

Jeigu mes pradėjome pažinti nuo lenkų, gyvenančių ant mūsų žemės ir įsitėmijome jų nuomonę apie kilimą lietuvių, tai dalykas visai naturališkas. Kitokius lenkus, t. y. tokius, kurie gyvena ne ant mūsų žemės, ir jų nuomonės apie lietuvių arčiau pažinti nesūsiuėjome: sugriežė dantimis, išvydę pirmąjį lietuvišką laikraštį, drėbė be pasigaltėjimo

mums į akis *separatizmu* ir nutilo. Iškur čia galėjo iškilti kokis pažintis?

Tai-gi mes ir ikiol nežinome, kokius lenkus pažinti velytu mums „Prz. Wsz.“, idant galėtu išnykt anas „antagonizmas“ ir įvyktų susitaikymas? Reikia tikėtis, kad arčiau susipažinę, pasikalbėję, rasime atsakymą ir ant šito klausymo.

Prie galo „Prz. Wsz.“ paduoda tris pamatinius punktus, ant kurių turi remtis susitaikymas lenkų su lietuviais. Tuos punktus apreiškiu lietuviams — tegul apsprendžia.

1. Nėra dviejų patrijotizmų: lenkiško ir lietuviško, tik yra vienas bendras, kaip yra viena, bendra visiems tėvynė.

2. Žengimas pirmyn lietuvių tautos civilizacijoje panaudotinas visai Lenkijai, o dėlto apginimas kalbos ir parėmimas ugi lietuviškos literatūros yra vienas iš artikulų lenkų patrijotizmo. Lietuviška kalba, kaip viena iš tautiškų mūsų kalbų, užsielėno auklėjimą lygiai su lenkiška.

3. Ant lietuvių žemės reikia trustis, išdirbant gražų suteikimą gaivalų lietuviško ir lenkiško. Lenkai turi gerai susipažinti su lietuviška kalba, kad galėtu ją vartot gyvenimo prilyginimose, ir turi priremt ugi lietuvių kultūros. Lietuvių inteligencija turi auginti vaikus patrijotizmo dvasioje, supažindinti juos ne tik su istorija Lietuvos, bet ir visos Lenkijos, ir mokinti juos pamatingai ne tik lietuviškos, bet ir lenkiškos kalbos. Žmogui išsilavinusiam lietuviškos kalbos, da nepakaktinai išdirbtos ir turinčios labai menką literatūrą, neužtenka, ir dėlto visa lietuvių inteligencija priversta pažinti lenkišką kalbą, nors tankiai ta pažintis silpna. Mėginimas užvaduot ją maskoliška kalba, su kuriuo mums tankiai atsieina susitikt, kenkia ne tik lenkų reikalui apskritai, bet ypač lietuviškam ir turi but laikomas per atskaluonystę.

Ką ant tų punktų pasakys lietuviai, nežinau da, o aš nuo savės galiu tik užtėmyt, kad toki atsiliepinimai „Prz. Wsz.“ kaip štai „... galima tuos žmones (lietuvių-konservatistus) laikyti per lenkų patrijotus,“ patstatyti greta 1 punkto, skamba gana keistai — sakyčiau, tarp tokių atsiliepinimų ir 1 punkto yra išiskverbęs... antagonizmas.

### Ar nauda ar bėda?

Nė kartą jau kyla pas mus klausymas apie dalėidimą Rosijoje lietuviškos spaudos lotyniškomis raidėmis. Buvo jau keli privatiški prašymai (be pasisekimo) į augštesnes Rosijos valdžias dėlėi to dalyko. Ir visu pasių duodasi girdėt alūianaviniai, kad Rosijos valdžia draudžia mums spausdinti lietuviškas knygas tokiomis litaromis, kokiomis mes patys norime.



Iš dalies net mus lietuviškas krutėjimas yra didesnei sujungtas su toiu klausymu, nes nežaudimas spaudos — visiems aiški neteisybė — kelia protestą prieš Rosijos valdžią ir vienyja lietuvius. Buvo prieš kelis metus paleistas į svieta laiskelis, kiek atsimenu, su tokiu vardu — „*Jieskokite, redakcijoje mokslo ir žinios*“ kuriame raginta žmones siųsti prašymus į angstesnę Rosijos valdžią, idant but daleista lietuviška spauda. Matyt, kad tai yra visoms lietuviams labai svarbus klausimas. Vortėtu vienog apsiziurėti, ar ne daugiau bėdos, negu naudos mes apturėtume išmėlę nuo Rosijos valdžios daleidimą spausdinti sarotiskomis litaromis lietuviškas knygas. Apie tai noriu kelis žodžius pratarti į Varpo skaitytojus.

Paziurėkime, ką naudos apturėtume mes iš to.

1. Galėtume maldaknyges ir seip „nekalto“ įtalpos knygtes pigiaus ir lengviaus gauti. Daleidus, kad lietuvių turinciu maldaknyges yra pusė viso skaičiaus, t. y. apie 1 — 1½ milijono ir jog kiekvienas permoka už maldaknyges trečdaliu daugiau, negu josios galėtu but nupirktos Rosijos pusėj, isėitu, kad lietuvių kiseniuose liktu apie 500,000 rub. (skaitant prekę knygos 1 — 1 rub. 50 kap.) Menant kiekvieną maldaknygę laikysiant 10 m. apturėtume 50,000 rub. kasmetinės pragaisties.

Pridėjus prieg-tam permokėtus pinigus už kitokias lietuviškas knygtes, kurias galima but gaut Rosijos pusėj, gal pasidarytu is viso kokia 60,000 — 100,000 rub., kurie kasmet lyg bereikalingai is lietuvių kiseniu issimeta; arba ant kiekvienos lietuviškos galvos ispultu tokios kasmetinės mokes ties apie 6 skatikai. Negaliu pasitikrint, kad tikrai tiek yra pragaisties, bet vis-gi jos pusėtinai mes turime per uždraudimą Rosijoje lietuviškos spaudos. Rosijos finansai ir-gi nuo to nukencia da daugiau, nes lietuviai pirkdami lietuviškas knygas, leidžia į Prusus pinigus, kurie prie daleidimo lietuviškos spaudos Rosijoje pasiliktu.

2. Knygneiu ir laikraščiu „nekalto“ įtalpos turėtume daug daugiau, negu dabar. Skaitytoju lietuvišku knygų pasidarytu daugiau, mokslas lietuviu siek-tiek pakiltu.

3. Kalba lietuviška daug greičiaus atgytu, sustiprėtu ir gal pasiplatintu nekuriose Lietuvos vietose, negu prie dabartiniu sąlygu.

4. Nebut tokios baimės ir tokio nervu gadinimo laikant nors ir „užgintas“ lietuviškas knygas.

5. Ant nekurio laiko (bent) pakiltu lietuviška dvasia, nes išrodytu lyg, kad mus viršus, kad Rosijos valdžia pasijuto priversta ispildyti musu prašymus, pamacius, jogei is už-

draudimo lietuviškos spaudos „ji“ pati turi daugiau bledies, negu naudos.

6. Turėdami siokią-tokią lietuvišką spaudą Rosijoje turėtume nors siokį-tokį legaliską pamatą savo krutėjime, galėtume gal isitaisyti lietuviškas skaitinycias-legaliskas, lietuviškas prolekeijas, gal ir lietuvišką teatrą ir t. t.

Tiek gero matau is daleidimo lietuviškos spaudos. Kas-gi but blogo is to?

1. Rosijos cenzura nepavelytu leisti į žmones ne patrijotiskų, ne istoriskų, ne anti-rusiskų, ne antimonarkiskų rastu. Daleistojė mus spaudoje jau negalėtume rodyt Rosijos valdžios neteisybes, negi mokint, kaip nuo juju gintis. Teisingai uprasinet istoriskus musu tautos atsitikimus ir-gi but mums uždrausta. Žodziu sakant, politika musu ir istorija butu išbraukta is daleistosios Rosijoje spaudos. Užtatai galėtume ir net priversti butume sutersti savo spaudą visokiais raštais rusiskos ir cariskos tendencijos.

2. Užrubežinė lietuviška spauda ir pasiplatinimas josios Lietuvoje tarėtu apseiai susimazinti, nes kontrabandai maldaknygiu žuvus isnyktu dalis platintuju lietuvišku knygų — žinia juo, kad maldaknygiu pardavėjai ir parnesikai sykiu su jomis ir seip knygas pardavinėja.

3. Pakylimas lietuviškos Prusuose, ir dabar abejotinas; tada visiskai žutu, neturint paramos is Rosijos pusės Lietuvos.

4. Rosijos-gi pusėj atsivėrus „laisvai“ lietuviškai spandai, isleidimas lietuvišku knygneiu pasirodytu geru gesetu. Dabar pas mus teip yra, jei raso kas kokią knygą, tai jisai daro ne dėl savo pelno, bet is gero noro. Tada-gi ims leisti į žmones lietuviškas knygtes visoki spekulantai, apturėsime „saslavinę“ rusliava, kurioje gali paskesti geresnė dalis musu literaturos. Jau ir dabar turime paveikslus tokiu spekuliatyvisku lietuvišku isleidiniu Amerike, is dalies ir Prusuose. Tokiais reikia pripaziuti isleidimus „Locnos“ spaustuvės „*Vienybės Lietuviniku*“:

1. Istorije gražios Katriukos, 2. Istorije apie gražią Mageloną, 3. Jurgis Miloslavskis, 4. Rinalda Rinaldinas ir daug kitu. — Galima but ir daugiau paminēt tokiu knygų, bet gana bus dėl darodymo, kad ir dabar jau mes turime daug mėslo savo da teip mažutėje literaturoje. Tokius isleidimus užpelno galime pavadinti „saslavinis literaturos, nes jie nieko gero skaitytojams neduoda, tik bereikalingai vaidintave sujusia.

O tokiu knygų prie laisvos spaudos turėtume kur kas daugiau, negu dabar.

Ne reikia užmirsti, kad ir valdžia galėtu da prisidēt prie padauginimo musu saslavinės

literatūros, išleisdama pati ar šelpdama lietuviškus išleidimus parašytus prilankioj' jai dvasėje. Dalis mūsų inteligencijos ir-gi pristotū prie to.

Jeigu maskoliai, kurie vis-gi daug augščiau už mus stovi, negali apsiginti nuo, taip vadinamos pas juosius, *„luobinės literatūros“* (šluobinė literatūra), tai mums, prie tokios stokos inteligentiškų patjėgų, tai da sunkiau klotūsi.

5. Uždraudimas spaudos, skaitymas ir platinimas lietuviškų išleidimų, tai yra dirva, kuri vienyja lietuvius. Atimkit tai, kas liks daugeliui mus, ant ko galėtume visi susitaikyt. Ar nesusimąžintu ir taip nedidelė tarpe mūsų vienybė? Ar neapsilptu protestas prieš valdžios neteisybes?

6. Ar šėip, ar teip, normalisku, legalisku budu mes vis-gi negalėsime išganti savo tiesų nuo Rosijos valdžios: ir turėdami Rosijoje lietuvišką spaudą mes ne apsieisime be paslaptinės karės priešais Rosijos valdžią. — Dabarnykštis uždraudimas lietuviškos spaudos yra labai pagabus išsilavinimui paslaptinės agitacijos tarpe mūsų. Nebut uždraudimo, susilpnėtu ir paslaptinė agitacija.

Tiek blogų pusių atrandu tame dalyke.

Suvedus viską į kruvą, ką gali pasakyt už nandingumą ir blėdingumą daleidimo lietuviškos spaudos Rosijoje, išėina, jogei labai, labai reikia apsimislyti, ar verta mums prie dabartinių sąlygų taip didelei geisti, idant Rosijos valdžia sugrąžintu mums lietuvišką spaudą. Dixi. *Raulas.*

### Šaltinis turtų ir jų pasidalinimas.<sup>1)</sup>

„Kas ne dirba mielas vaike.  
Tam nė duonos duot ne reikia.“  
Iš „Armino rastių“

Visi daigtai, reikalingi žmonėms ir prigulniejie prie draugijos turtų, yra produktais triuso ir tai da triuso ypatingai nuo paskutinio meto. Kaip pasidalina turtai tarpe žmonių, tai priguli nuo organizacijos produkcijos. Jeigu kam priguli visi trys elementai produkcijos, t. y. žemė, triusas ir triuso įrankiai, tai tam priguli ir triuso vaisiai.

Senoj' gadynej' produkcija buvo teip organizuota, kad žemė ir triuso įrankiai prigulėjo prie visos gentės arba giminės, ir visi turėjo dirbti. Už tai ir visi dalinosi vaisiais savo darbo. Vėliaus besilavinant produkcijos įrankiams ir pasididinus triuso produktyvškumui, galima buvo ne tik darbininkams išmisti, bet ir tiems, ką ne dirbdavo. Dėlto

<sup>1)</sup> Semta iš Kautskio „Nauka ekonomiezna Marta“ ir Ivaniukov'o „Ekonomia polityczna“. „Teorje ekn polityki“.

paimtus laike kovos priešininkus senoj' gadynej' užmūdavo, suėsdavo arba aukaudavo dievams. Vėliaus-gi pakilus produkcijai, nelaisviai turėjo dirbti savo ponams ir maityti anuos. Tokiu budu gadyne komunizmo perėjo į gadyne nelaisvės, tokiu budu prasidėjo „išteisinama“ eksploatacija ir prispaudimas darbininkų, o dykavimas ir gera klotis ponų. Vaisium kovos privatiskų reikalų ir draugijos luomų ivyko tas faktas, kad žemė ir triuso įrankiai perėjo į ponų rankas, o drauge su tuom ir visi triuso vaisiai stojosi turtu ir savasčia ponų, kurie maitino darbininkus teip, idant anie tesėtu dirbt.

Su laiku mažinosi nelaisvė ir podraug prigulėjimas darbininkų nuo ponų valdytojų žemės ir triuso įrankių. Nelaisvė perėjo į baudžiavą o da vėliaus ir baudžiava išnyko, o užstojo gadyne kapitalizmo, gadyne samdininkystės, t. y. darbininkai stojosi laisvais, bet iš baudžiauninkų pavirto ir samdininkus, kaip ir gadynej' nelaisvės, teip ir šioj' gadynej' kapitalizmo, visi triuso vaisiai tenka valdytojams žemės ir kapitalo, o darbininkai gauna už darbą tokia alga (Lohn), kad galėtų abejutiškai išmisti.<sup>1)</sup>

Kaip auga šios gadynės kapitalai ir koks yra jų šaltinis, geriausiai gali išaiškinti šis paveikslas. Kapitalistas perka 10 svarų medvilnės verpalams verpti ir užmoka tikrą jos vertybę<sup>2)</sup> p. v. 3 rubl. Ant suverpimo 10 sv. medvilnės nueina dalis vertybės verptuvo<sup>3)</sup> ir kitų triuso įrankių už 60 kap.

Jeigu-gi 3.60 rub. aukso yra vaisium 2 dienų arba 24 adynų triuso, tai gali pasakyt, kad 10 sv. medvilnės ir minėta dalis vertybės verptuvo užturi savyje 2 dienas triuso kada-gi iš medvilnės išeis verpalai, tai minėta vertybė medvilnės ir verptuvo pereis į varpalų vertybę. Laike proceso verpimo prisiduria prie to viso vertybė triuso darbininko-verpėjo. Daleiskim, kad vertybė 1 dienos darbininko

<sup>1)</sup> Samdininkystės gadyne W. Liebknechtas vadina Lohnklaverai, norėdamas tuom parodyti nelaisvę samdininkų ir savvalę kapitalo produkcijoje. Autorius.

<sup>2)</sup> Reikia atskirti vertybę pirkinio nuo jo prekės. Prekė yra tik pinigiskias išreiškimas vertybės, yra tai tik vertybės forma; pati vertybė gal but kartais didesnė, kartais mažesnė už prekę. Vertybė priguli nuo to, kiek išėjo energijos, spėkos darbininko ant pagaminimo pirkinio, t. y. kiek darbininkiskos energijos, spėkos isikunijo pirkinij, arba kitaip sakant, nuo to, kiek išėjo draugijai laiko ant pagaminimo pirkinio. Jeigu ant pagaminimo 10 sv. medvilnės išoia tiek jau triuso, kiek ant pagaminimo 3 rub., tai gali sakyt, kad 3 rub. išreiškia vertybę 10 sv. medvilnės.

<sup>3)</sup> Jeigu 1 verptovas vertas yra 5 rub., o su juom gali suverpt tik 100 sv. medvilnės, tai ant 10 sv. medvilnės nueis 1/20 jo vertės, t. y. 50 kap.

spėkos lyginasi 90 kap. ir kad tose 90 kapeikose buvo 6 adynos triuso t. y. 6 adynos triuso išeina ant pagaminimo 90 kap. arba ant pagaminimo tų produktų, kuriuos gali pirkti už tas 90 kap. Jeigu darbininkas per vieną adyną suverpia  $1\frac{2}{3}$  sv. medvilnės, tai per 6 adynas suverps visus 10 sv. medvilnės. Tokiu būdu prie vertybės medvilnės prisiduria per verpimo procesą da vertybė 90 kap. ir ta visa vertybė pereina į verpalų vertybę. Dėlto 10 svarų verpalų užturi vertybę  $2\frac{1}{2}$  dienos triuso arba vertybę 4.50 rub.

Bet esant tokioms triuso sąlygoms nerūtu jokios naudos kapitalistas. Išeidžia jis dalį savo kapitalo ant pirkinio medegos. Irankių triuso, darbininko spėkos ir pagaminęs su jų pagalba produktus mato, kad vertybė produktų lyginasi vertybei išleisto kapitalo. Bet po teisybei išeina kiteip. Kapitalistas neapleidžia geros progos pasinaudot. Jis pasisamdė darbininką ant visos dienos ir dėlto už 90 kap. jis jam liepia dirbti 10, 12, 14, 16 ir daugiau adynų, nepaisydamas ant to, kad vertybę 90 kap. gali atidirbti darbininkas per 6 adynus. Liepdamas darbininkui dirbti p. v. 12 adynų per dieną kapitalistas suverpdina 20 sv. medvilnės ir pagamina 20 sv. verpalų, turinčių vertybę  $4.50 \times 2$  t. y. 9 rub.; bet tie 20 sv. verpalų kaštuoja pačiam kapitalistui 8.10 rub., nes 6 adynos darbininko triuso liko kapitalisto neapmokėtos. Neapmokėtas laikas darbininko triuso vadinasi *priediniu triusu*, o vertybė to triuso pereimanti į produktų vertybę vadinasi *priedine vertybe*. Ta tai priedinė vertybė produktų yra šaltiniu šios gėdynės kapitalų ir turtų ir eina į kisenius kapitalistų, vieninteliai dėlto, kad jiems lemta buvo įgyti tuos turtus nuo tėvų ir pirmtakų. Iš augėčiaus padooto pavykslo matyt, kad pati medvilnė ir verpluvas (t. y. kapitalas) ne pagamino nė kokios naujos vertybės, kad naują vertybę pagamino tik triusas; triusas ne tik pagamina naują vertybę, bet dar išgelbtį nuo pragaišties vertybę kapitalo, kuris su laiku genda ir naikinasi. Vienas valdytojas verpiamo pabrūko Anglijoje, kaip sako Marx'as, per sustojimą savo pabrūko laike kriziso medvilnės pramonystėje 1862 m. turėjęs per metus prakišti 120 000 markių, tame skaitliuje 24 000 markių dėlei pagėdimo masinų. Tuom tarpu darbininkų triusas perkėlia vertybę gėdandčios medegos (medvilnės) ir gėdandčių darbo įrankių (verpluvo) ant pagamintų produktų.

Norėdami isteisinti prisisavinimą darbininkų pelno, kapitalistai sako, kad pats kapitalas ne yra kas kita, kaip tik susokęs, susikristalizavojęs triusas ir kad dėlto jie turi

tiesą naudotis iš jo. Teisybė, kapitalas yra vaisium triuso, bet tik ne kapitalistų, o darbininkų. Jeigu norėtu kapitalistai paremti savo pelną ant teisingo pamato, tai reiktu, kad kapitalas butu vaisiumi jų pačių triuso ir reiktu jiems patiems užimti produkcijoje darbininkų vietą. Teipo-gi bandyta išlindyti, buk kapitalistų pelnas esąs užmokesniu už įrengimą produkcijos, už vedimą reikalų, už jų triusą ir rupešnius. Bet žinoma, kad užmokesnis už vedimą reikalų yra tik dalis kapitalisto pelno. Kiti žemdirbiai, pabrūkantai, pirkliai, akcionieriai, bankieriai paveda savo reikalus inspektoriams ir išmoka jiems sulyginant labai mažą dalį savo pelno.

Prof. A. Vagner'is rupinasi isteisinti pelną ir palukamas nuo kapitalo, sakydamas, kad kapitalas tiktai formoje privatiškos savasties gali *geriausiu* augti ir buti naudingu draugijai ir dėlto esą pavedimas dalies nacionališko pelno kapitalistams *ne kenkia* darbininkų reikalams ir gali buti isteisintas žiurint iš pusės tautiškai-ekonomiškos. Tokiu būdu profesorius A. Vagner'is paremia savo argumentus ant utilitariško pamato, nepaisindamas suvis ant principo doros ir teisybės. Jeigu kartais privatiški kapitalai ir butu naudingesniais produkcijai, tai savininkai tų kapitalų gali išrodyti tik kaipo agentai, kaipo pildytojai dalies tautiškai-ekonomiškos organizacijos; atlyginimas-gi už jų veikimą turi pasiremti ant principo triuso, užsitarnavimo, o ne ant utilitariškų kombinacijų arba mechaniškos tiesos laisvo lenktyniavimo.

Laisva konkurencija ne tik ignoruoja doriską principą pasidalinimo, bet da pati suvis užkerta kelią įsikūnyjimui to idealo. Norint kapitalistų pelnas butų ir konuodidžiausias, ir norint darbininkų triusas butų konuodangiau sunkinamas ir skriaudžiamas, tai vis-gi sistema laisvos konkurencijos nedaleidžia nė mažiausios regulacijos tarpe kapitalo ir triuso. Vaisium viespatavymo šitos sistemos ir yra tas faktas, kad sulyg šiol pasidalinimas turtų atsižymi ypatingomis nelaisvės. Apskritai imant galima pasakyt, kad pasidalinimas turtų tarpe draugijos luomų yra ne tiesiai bet atbulai proporcionališkas sunkumui, didumui ir nesmagumui triuso. Menkiansiai yra apmokama ir daugiansiai skursta ta dalis draugijos, kuri atlieka fizišką darbą, sunkiausią ir nesmagiausią.

Statistikos tyrinėjimai parodo, kad vidutiniškas darbininkų užlaikymas yra per mažas ir kad mirimas neturtėlių kur kas yra didesnis, ne kaip turtėlių, o tyrinėjimai daktarų liudyja, kad svarbiausia siltinės priežasčia yra stoka maisto. Ducpetiaux, buvęs generalisku inspektorium Belgijos kalinių,

sako, kad maistas kalinių esančių prasikaltėlių esąs geresnis, ne kaip darbininkų. —

Vargingas darbininkų padėjimas juo puola į akis, atsimenant apie neįspasakytą užaugimų nacionalistų turtų XIX-aamė amžiuje. Aišku, kad visi tautos turtai susunuka į kisenius turtingųjų luomų ir nepagerina buvio dirbančių luomų suvis arba pagerina jį labai mažai.

Iš to matyt, kad kapitalistų pelnas ne tur dorisko pamatų ir dėlto yra neteisingai jų prisavinamas. Nežinrnt ant to, faktas prisavinimo svetimmo trūso yra paprastu daigtu ir draugija ne tik ką jo nepelkia, bet dar laiko jį savo globoje išduodama tam tikrus įstatymus. Tai parodo tik laipsnį mas dienų kultūros, kuri dar neplaugo sulyg supratimui teisingesnės formos produkcijos. Bet, bręstant kulturai, anot Lassal'iaus, tiesos kas syk daugiau susiaurina rubezius privatiskos savasties. Gadyneį nelaisvės prie objektų privatiskos savasties prigulėjo ir žmogus. Nelaisvė pereina į baudiavę ir tiesa savasties ant žmogaus gyvasties susisiaurina sulyg tiesai naudotis is jo spēkos. Mus gadyneį žmogus ir jo darbininkiska spēka yra laisvi, bet irankiai trūso yra objektu privatiskos savasties. *Uron tano bränduolys viso socialisko klausymo.* Kaip gadyneį nelaisvės ponas naudojosi is trūso savo vergų ir krovė turtus, taip ir sios gadynės kapitalistas krauna kapitalus, pasisavindamas dalį darbininkų trūso. Bet juo toliau juo daugiau plinta supratimas, kad blogos pusės mas dienų civilizacijos turi susirisią su ekonomiska tvarka, pasiremiancia ant laisvos konkurencijos. Neįstekimas maisto, vargas, mažas pelnas, sunkus ir ilgas darbas, labai didelis procentas ligų ir mirstančių nuo sunykimo kūno, prasikaltimai ir žema dora, mažas apvietimas žmonių, prigulėjimas veik visų kultūros vaisių tik vienai mažesnei, draugijos daliai ir daug kitų nelaimių tersia ir žemina mas dienų civilizaciją. Juo toliau, juo daugiau plinta supratimas, kad pasidalinimas turtų tik tuomet yra teisingu, jeigu jis pasiremia ant trūso ir kolaik šits idealas ne įsikunys draugijoje, tolaik neduos jis žmonėms ramumo.

J. S.

### Nekroliogas.

27 Liepos šių metų pasimirė Sveicarijos mieste Berne 33<sup>me</sup> metuose amžiaus, Seinų D-ras Juozas Kaukas. Juozas Kaukas gimęs Penkvalakių kaime, Pažerių valsčiaus, Vilkaviškio pavieto, Suvalkų gubernijos, pradinėje mokykloje mokinosi Pažeriuose; į gimnaziją vaikščiojo Senapilėje; pabaigęs gimnaziją, J. K. įstojo į Varšavos universitetą. J. K.

ispradžių buvo pasirinkęs filiologijos fakultetą, bet šis mokslas jam nepatiko: išbuvęs tik pusę metų perėjo ant medicinos. J. K. daug vargo matė universitete; tame kaltas buvo didėi jo tėvas, kuris yra begalo tiesmukas, šiurkstus žmogus; jisai gerai materialiskai pasilaikydamas atsisakė sunui savo duoti pasalpą, kada-gi lasai nenorėjo pabaigęs keturias kliskas eiti seminarijon; bet gimnazijoje mokslas ir gyvenimas nelabai brangus, užtai-gi J. K. seip-teip davė sau rodą; įstojus sunui į universitetą, tėvas dar labiaus juiršo ant sunaus, nėsa jam aiskiai matė, kad jisai kunigu nebus; materialiską pasalpą atsisakė visai duoti; kada-gi mokslas ir gyvenimas Varšavoje gana brangiai atsieina, J. K. priverstas buvo užsiimnėti mokiniu kitų, kad turėti ant išgyvenimo; tai yra labai sunkus, daug laiko atimantis, o mažai pamokamas darbas, nēr ką užtai-gi stebėtis, jei J. K. tankiai nedavalgydavo ir nedamiedgavo; nēr ką stebėtis, jei J. K. budamas studentu, tankiai sirguliuodavo; nēr ką stebėtis, jei prie viso savo gabumo ir darbštumo mediciną pabaigė tik į 8 metus. J. K. tapęs daktaru apsigyveno praktikuot rudenyj 89 metų miestely Lazdijuose. (Seinų paviete, Suv. gub.) J. K. kaip daktaras išsyk patraukė visų simpatijas prie savęs, sąžiniškai apžiurėdamas ligonius, svelniai su jais apsieidamas, neturtėms dovanai gydymas. J. K. į pusę metų isdirbo Lazdijuose „reputaciją“ geru gydytojaus, o sykiu ir placią klienteliją. Lazdijuose praktikavojo tik iki vasarai 90 metų; tame laike prasisalino is Seinų D-ras Jesmanas, gydytojas miesto ligonbučio; roda ligonbučio (Собртн Общественаго Илупрптин) kreipėsi prie J. K. su propozicija užinti vietą ligonbučio gydytojaus, iki nebus paskirtas naujas daktaras. J. K. tiko ant to ir vasarą 90 metų persikėlė į Seinus; į Lazdijus jau neparsiejo grįžti, kada-gi rudenyj tų pačių metų tapo valdzios užtvirtintas daktaru prie Seinų ligonbučio. Seinuose užtekėjo J. K. žvaigždė ir pasiekė savo apogeją. Velionis J. K. rado ligonbutį Seinuose konuovargingiausiam padėjime; ligonbutis buvo grynai nususes; jame netik ką nebuvo nė kokių instrumentų, prietaisų, bet nebuvo nė lovų, nė skalbinių ligonams, nebuvo nė rakandų virtuvėje; žinia prie tokių sąlygų sunku buvo sulaukti ir ligonį ateinant į ligonbutį; nebunant-gi ligoniams, ligonbutis ngrimzdo deficituose ir negalėjo jokiu budu iš jų išsikapanoti: felderini, tarnams, algos tankiai per kelis mėnesius buvo nemokamos; pristatoma provizija ligoniams taip-pat per mėnesius neatlyginama. D-ras Jesmanas prieš savo atitraukimą buvo pradėjęs net rupintis uždengti

ligonbutį, buk jisai neturįs rašon d'être, nėra jame ligonių visai nėra. J. K. išsyk įdėjo visą savo energiją į ligonbutį, kad pastatytį paskutinį ant tvirto pamato. O tai nelengva buvo padaryti; reikėjo pirm. viso ko pagerinti ligonbučio finansus; bet kaip jubs pagerinti, kada ligonbutį visai ligonių nėra, o nėra ligonių, nėra nė pinigų. J. K. susimišlyjo taisyti koncertus, teatrus ir išrinktus iš šių pasilinksminimų pinigus apversti ant ligonbučio reikalų; siame dalyke jį gelbėjo labai daug paviėto viršininkas Ganeckis. Paskutinis, nors ir gndas, bet žmogus labai teisus — doras, kaip reta atrasti tarpe viršininkų mūsų krasto. Įtaisytoš tape „skarbonkos“, privatišku keliu teip-pat ne maža buvo surinkta pinigų. Atsiradus pinigams, pradėjo J. K. taisyti reikalingiausius daigtus ligonbučiui, kaip tai skalbinius, lovas, šaukštus, bliudus ir tt., kada ligonbutis pradėjo paniesėti tiek-tiek į ligonbutį, o žmonės pamatė, kad naujas daktaras užsiima isties ligonių gydymu ligonbutį, o ne varamu į aną svieta (siame kraste laikosi tarpe žmonių tokia nuomonė apie ligonbučius), pradėjo jame atsirasti ir ligoniai. Reputacija ligonbučio ango kaip ant mielių; nepraslino nė metalai, kaip ligonbutis prisipildė ligoniais. Pasakoja, kad pirmtakumas jojo d-ras Jesmānas, pasirises ant virvutės ligonių laikydavęs, kad tik nors vieną turėti. tuom syk d-rui Kaukui nekarta parsieidavo išprašyti dar nevisai susveikusį ligonį, kad tik palinosuot vietą suunkiaus serganciam; ligonbutis parengtas ant 20 lovų, bet jame nekarta gulėdavo 25 ir daugiau ligonių.

Į 4<sup>1/2</sup> meto J. K. įtaisė pusėtinai ligonbutį, o finansus jo teip pagerino; kad ne tik ką deficitai tapo pridengti, bet per šį laiką pasidarė dar plūšas į 800 rub.; J. K. jau projektavo naują ligonbutį statyti, kada gi dabartinis namas visai neatsakantis, bet užklupsi mirtis nedavė jam šito projekto įkūnyti gyvenime.

J. K. elgėsi su ligoniais Seinuose lygiai teip, kaip ir Lazdijnose: kiekvienam nešė pagelbą ar krikščionini, ar žydai, ar turtingam, ar neturtėlini, kada tik prie jo kreipėsi; priegtam jisai visai nežiūrėjo ant užmokesnio už savo darbą; nė ką stebėtis, jai J. K.; turėdamas gerą galvą ir dovaną patraukti prie savęs ligonius, išdirbo pusėtinai didelę klienteliją Seinuose; ūmame laike tapo nusauktu daktaru ant visos apygardės. Šita klientelija sutrumpino be abejojimo jojo amžį: daug dirbdamas, nelaike valgydamas, nelaike guldamas ir nelaike keldamas, o tauriai pagret kelias naktis nemiegodamas J. K. suardė į 4 metus Seinuose visai sveikata,

kuri, kaip augščiaus sakiau, nemaž buvo pakirsta per mokslus universitėte. Gegužėj 94 metų apšvedė, o Rugsjutyj' tų pačių metų pradėjo sirguliuoti; iš pradžių dar laikėsi ant kojų, o vėliaus atsigulė į lovą; pabaigoje Vasario 95 m. pasirengė į užrubežį, tikėdamasis gal ten sugražisęs sau sveikata; bet jau nelemta buvo grįžti iš užrubežes; pabuves apie mėnesį Zakopane Galicijoje, persikėlė į Svėicariją, iš pradžių į Moitrenx-Glion, o pagaliaus į Berną; maliarija, širdies liga, chroniskas uždegimas inkstų tokia jaisi komplikacija nesidavė daktarams nustūmū. J. K. Berne 27 d. Liepos užbaigė savo darbstaus gyvenimo dienas.

J. K. labai norėjo gyvas sugrįžti į Seinus, tarpe sąvųjų pasimirti ir buti palaidotu; jojo žmona dėlei šitos priezasties pargabeno kūną į Seinus ir Seinuose palaidojo.

Negaliu nepapiesiti dar kelių bruksnių dėl pilnesnės charakteristikos J. K., kaip žmogaus, dėl charakteristikos jo fizinės ir dvasinės pusės. J. K. buvo augsto augumo ir stambaus sudėjimo; jisai savo fizisku išžiūrėjimu darė įspudį didžiavyrio-galinčiaus, nors didelių fizinų spēkų niekad neturėjo; nežiurint ant tokio išžiūrėjimo, turėjo atvirą veidą, ant kurio aiškiai žymėjosi gerumas širdies; iš pirmo matymo negalima buvo nepamylėti daktaro J. K.; tame veide ypatingai žibėjo akys; jų dirstelėjimas, rodos, pervėrė žmogų; bet tas pervėrimas, negali sakyti, kad darytų blogą įspudį ant žmogaus; ne, tose akise greičiaus atsimusė tvirta valia ir energija žmogaus; kada jisai kalbėjo ir žiūrėjo iš po savo akinių, negalima buvo neitikėti jo žodžiams; ačių akims, pagal mane, jisai teip umai tapo garsiu gydytoju; jos darė ant ligonio įspudį visogalingo daktaro, gražinančio sveikata ir prikeliančio iš numirusių.

J. K. temperamento buvo gana gyvo; greit labai kalbėjo, teip kad labai reikėjo priprasti prie jo kalbos, kiteipos negalima buvo jo suprasti; greit, labai užsidegdavo kalboj' arba ginčia; būdo būrė atviraus, tiesaus; mylėjo teisybę, pats pagal teisybę elgėsi ir kitiems teisybę į akis drėbdavo; buvo pilnas iniciatyvos ir energijos; ką užmąnydavo, padarydavo; priegtam buvo žmogus grynai altruistas: gyveno daugiau dėl kitų, negu dėl savęs; ligonbutis paprastai yra melžiama karvė dėl daktaro; J. K. netik ką nė kokios naudos, iš jo netrankė; bet pats nemaža sveikatos ir pinigų į jį įdėjo, idant tik paskutinis geriaus laikytusi; dėl ligonių nedavalgydavo, nedamiegodavo; nūto neturtingųjų netik ką nieko, neėmė, bet dar tankiai pats duodavo jiems ant vaistų; pats pinigų niekad neturėjo bet reikalaujanciam draugui niekad neat-

sakydavo: kiek gafėjo, tiek seldavo; mąndūgumas buvo neįspasakytus; niekad nesigirdavo, nesididžiavo ir nirdamas prasė savo žmonos, kad ant jo kapo per-laidotuves nė kokių kalbų nebūtu, ir nė kokio paminklo jam nestatytu.

J. K. buvo tikras lietuvis netik is kilimo, bet ir is dvasios; jisai karstai mylėjo savo kraštą, savo žmones, savo kalbą; jisai prilakė lietuviska' idėją ne tikt žodžiu, bet darbais ir pinigais!)

Nors trumpai J. K. gyveno ant svieto, bet ne veltu. Seimai ir Seimų apygardė ilgai — ilgai neužmirė D-ro Kauko; reikėjo prisizinti tšk veidams lydejusiu J. K. į kapus; nė vienam ir nė viena gali ašara nuriedėjo is akių; ir mes Lietuviai jo neužmiršime, kaipo doru žmogaus ir gero tėvynainio.

*Viens is draugų.*

## Is Prūsų Lietuvos.

28 dieną Liepos, šių metų, buvo visatnis susirinkimas sąnarių draugystės „Byrutės“. Sąnarių susirinko į 20, buvo ir keletas svečių. Sąnarių draugystės „Byrutės“ padarė visatinį susirinkimą rinkti vyriausybę ateinančiam metui, peržiūrėti turtą draugystės ir apsvarstyti svarbesnius užmahymus kas link tolesnio darbavimosi minėtos draugystės. Kūomet nebuvo virsininko, perdėtinu susirinkimo buvo isrinktas p. Jagomastas. Jis pasveikines susirinkusius atvyrė susirinkimą ir linkėjo gero pasisekimo. Pasekinės balsavimo tokios: virsininku tapo isrinktas pons Lapinas, atsakantis redaktorius „Varpo“ ir „Kiniuko“, rastininku p. Jagomastas, isdininku p. Peteraitis, knygiumi p. Smalakys, vietininkų-gi vyriausybės pons Saunius. Renkant vyriausybę nesutikimų tarp balsuojančių nebuvo. Rasydamas apie visatinį susirinkimą „Byrutės“ draugystės, negaliu nepaminėti pūkios ir energiskos kalbos p. Lapino, kurs tapo antru kart isskirtas virsininku draugystės. Palėkavojes sąnariams už pasitikėjimą: p. Lapinas maž daug teip kalbėjo: sunkus padėjimas Prūsų lietuvių, bet dar sunkesnis gyvenimas dr. „Byrutės“, kuri apsiėmė aprūpinti dvasiskus reikalus Prūsų lietuvių. Užtai visi lietuviai turi gyventi vienybėje ypač sąnarių draugystės „Byrutės“, turi pamiršti sąrtarpes neapykautas, o savo darbą ir energiją vesti ir dėti ant ankuro meilės Tėvynės. Priegtam

1) Placius apie si dalyką, mąndūg. dar ne laikas kalbėti. Kiek žinau, J. K. plunksna meli lietuviskai neparasė; bet as galiu klysti, užtai-gi, jei kas žinotu ši-tą apie jo raštus, meldžiu apie tai pranešti į „Varpo“ redakciją.

narodė kalboje savo p. Lapinas, juog visu lietuvių, netik Prusuose gyvenančių, bet ir gubernijose Suvalkų, Kauno ir Vilniaus, atkreiptos akys ant veikalų „Byrutės“. Užtat sąnarių draugystės privalo elgtis padoriai ir patrijotiskai, kad užsitarnautu garbingą vardą vadovų tautos užvargintos ir prispaustos dvasiskai, kokia yra Lietuvių tauta! Tokiu budu ragino į darbą Prūsų lietuvius p. Lapinas.

Antras dvyenas atsitikimas per susirinkimą sąnarių dr. „Byrutės“ yra isrinkimas p. Smalakio knygiumi Dr-ės. (Pons Smalakys ale knygvno nepriėmė, atsiskaydamas, neturis priderancios vietos knygvniui.) Isrinkdami p. Sm. knygiumi, sąnarių Dr-ės turėjo atminty praktiską nanda: mislyjo pas ji gera vie knygomis padėti tikisiol buvo padėtos kaime Kokaicimose, už trijų mylių nuo Tilzės, o dabar raudas pas p. Jagomasta Tilzėje.) Sulygsiol knygvnas Dr-ės teisybe sakant, buvo blogai vedamas: daug knygų heapdarytų, o kas blogiausia — knygvnas Dr-ės „Byrutės“ katalogo neturi! Katalogą reik trojaus ir neathutinau padaryti; nes knygvno, ypač publicsko, be katalogo negalima nėkokiu budu suprasti. Nuo nanjo knygvnyko visi lietuviai laukė sutvarkymo turtų Dr-ės „Byrutės“. Pergabenus knygvnū į Tilzė, daugiaus lietuvių galės is jo naudotis, nes pirma vazinoti vien tik dėl knygos 3 stacijas gelezinkelin buvo persunka. Toliaus, griztant prie susirinkimo sąnarių Dr-ės „Byrutės“ reik pranešti „Varpo“ skaitytojams, juog smet tapo isrinktu du pagarbės sąnariu: p. Dr. Sanerveinas ir apiekorius is Meklenburgo Soldatis. Dabar nelais pro salį paduoti „Varpo“ skaitytojams mažumą žinių apie tiuos laimingus žmones, kuris tapo isrinktas į garbės sąnarius. Apie-Dr. Sanerveina neprivalau daug rasyti: ji pažista visi lietuviai, nes kas is mokintų lietuvių ne yra skaites jo veikalo „Lietuviskas klausymas“. Jis ir dabai nepamirsta raginti Prūsų lietuvių (prie darbo?) ir pats tankiai paruso patrijotiskas oiles, talpinamas laikrasėimose. Užtat ir sulaukė jis tokios garbės. Antru garbės sąnariu tapo isrinktas p. Soldatis. Kiek as patyriau, pons Soldatiskita-kart gyveno Prūsų Lietuvoje, bet dėl nekurių priezascių persikėlė į Doberana, Meklenburge. Kur jis yra gimęs ir kokios tautos — ar liethivys ar vokietyš, to as negalėjan patirti. Toliaus jis nieko, kiek as žinau, lietuviskai neparasė ir tapo isrinktu į garbės sąnarius už energiską balsą vardan Lietuvių laisvės. Pons Soldatis kaipo gerai žinantis padėjimą lietuvių ir matydamas is laikrasėių, kaip vokičiai sistematiskai germanizuoja Prūsų lietuvius,

talpinis vokiečių knuše laikraščiuose „Rostocker Zeitung“ Nr. 315 1895 ir „Leipziger Tageblatt“ straipsnius, kuriuose protestuoja prieš tokį vokiečių apsiėjimą. Vienas iš tokių straipsnių, kuriame nurodyta buvo ant įžymesnių literatūros veikalų ir ant dvasisko kilimo lietuvių tautos, pėskaite per susirinkimą p. Jago-mastas. Visi susirinkusieji, labai nūdzingo matydami, juog yra vyrai, kurie todo vokiečiams dvasiskus veikalus lietuvių tautos ir podraug pertikrina juosius, kad Prūsų lietuviai alkaipot nenori mirti, bet nori amžinai gyvnoti, ka parodo lietuvių dainos, pėzija, laikraščiai ir Dr-ės „Byrutė“, kuriois uzduotis yra vestrkova pries germanizatorius. Už tokį pono Soldacio energiska protestą ir už jo priedankumą Dr-ei „Byrutė“ tapo, kaip jau sakiau, isirinktas į garbės sanarius. Priegtam buvo kalbėta per susirinkimą, juog tuojaus reik issiusti telegramą pas p. Dr. Sauerveina ir p. Soldatį, jiems pranešti apie jų isirinkimą į garbės sanarius. (Jau trečiū kartū nutarta padidinti diplomus, ir todėl galima tikėtis kad nebus prasti. Red.)

Dabar pranešū skaitytojams „Vp“ apie svarbesnius uzmanymus paduotus apsvaistymū ant susirinkimo.

1. Kiekvienas sanarys, kaip reikalauja įstatymai Dr-tės, turi visuomet ir visur, kur tik galima, kalbėti lietuviškai.

2. Rūpintis padidinti skaitlių sanariū Dr-tės, o tai atikti galima, platinant tap žmoniū garbingą tosios Dr-tės užduotį. (2)

3. Sanariū Dr-tės „Byrutės“ privalo isleisti savas laikraštį ir kas mets isleisti kalendoriū Prūsų lietuviams.

4. Kiekvienas sanarys dr. „Byrutės“ skaityti „Varpą“ ir „Ukininką“. (sulygsiol tik du sanariai skaitos „Varpą“). O reik žinoti, juog sanariū Dr-tės is viso yra į 50. Baisus ir stebėtinus separatizmas tarp Prūsų ir didžiosios Lietuvos vadovų, kaip mato skaitytojai, is paduotū uzmanymū svarbiausias yra isleidimas laikraščio ir kalendoriaus, o vienok tas teip svarbus klausymas, buvo per susirinkimą tik pakeltas ir galutinai neisristas. Kodėl teip atsitiko sunku žinoti. O lietuvisko, tautiską dvasią turincio laikraščio reik neatbntinai Prūsų lietuviams. Teisybė, Prūsų lietuviai turi net tris laikraščius: „Nauja Lietuviška Ceitūngā“, „Tilzės Kolony“ ir „Lietuviška Ceitūngā“, bet tas „Ceitūngas“ beskaitydami, Prūsų lietuviai tautiskai vos te-gyvdoja, nes užduotis tų laikraščių greičiaus tautiskai numarin lietuvius. Kad as tiesą sakau tu gali, skaitytojūi numanyti is to, kad Prūsų lietuviai, skaitydami Ceitūngas per 50 metų nė kokios naudos tėvynei ne atnes. Jų rašto

kalba pilna germanizmū, rasyba vokiška, tautiskos dvasios nėra, nes tik antri metai kaip Prūsų lietuviai pradėjo rūpintis issiusti nors vieną pasiuntinį, lietuvi, į parlamentą, is Prūsų lietuviū gali ir turi buti paskirtais 3 į parlamentą ir koki 6 į karalystės sąimā, kur tie pasiuntiniai? Ant galo kur jų inteligencija, kur daktarai, juristai, kur geri lietuviai kunigai, kur kaimo mokiniojai lietuviū? To viso galima buvo tikėtis nuo Prūsų lietuviū. Pas juos didesnė laisvė, jie turtingesni, negu lietuviai po rusų valdžia gyvenantieji, jie turi palengvinimus leidžiant vaikus į angtesniū mokslā: 12 stipendijū po 300 markū lietuviū mokiusis Tilzės gimnazijoje ir 6 stipendijos po 600 m. tiems lietuviams, studentams, kurie pa-baige Tilzės) gimnazijā nori mokintis teologijos Karaliaučiaus universitete. Teisybė, daro germanizatoriai visokius trikduimus lietuviams ir tankiai paskiria lietuviškas stipendijas vokiečiams. Tai-gi, vestrkova už tėvės laisvę ir josios tiesas — tai užduotis busencio laikraščio. Pertai p. Lapinas, kaip virsininkas Dr-tės „Byrutės“, turį ta klausymā isristi susirinkime ir sutverti nauja laikraštį, arba paimti į savo rankas „Nauja Lietuviška Ceitūngā“ (nėva geriansia is visū Prūsų Lietuvos laikraščių). Is pradžių tas laikraštis galėtu isesti goti-komis raidėmis, bet ners su lietuvišku alfabetu, ir pagal lietuviškos gramatikos statrasā. Tame laikraestyje galima butu įvesti svarbiā rubrikā „Is lietuviškū laikraščių“ ir toje rubrikoje spausdinti straipsnius lotyni-komis raidėmis; tokiū būdu palprastū Prūsų lietuviai prie lotynisko alfabeto ir arčians susigentytu Prūsų lietuviai su lietuviais didžiosios Lietuvos. Toks lietuviškas, patrijotiškas organas neduotu Prūsų lietuviams saldžiai snausti ir skėsti vokiečių kultūroje, bet drasiū vėstu juos visus į kovā už savo tiesas su „kultūr-trägerias“, kurie begėdiškai jau giedā Prūsų lietuviams grandų „Requiem“. Tai-gi dar kartā atsisaikiū į sanarius Dr-tės „Byrutės“: Jus esate vienatinia pakaima Prūsų lietuviū, Jus rankoje tautiskā ateitis 200,000 lietuviū! Sutverkite nauja lietuviška organā ir bukite buklus ir energiski atgaviminc Prūsų lietuviū, kad ateisencioji, karta minėtu jus vardus pagartiniū, o ne sakytu grandžiai: teisybė, nes joms mūsų tėvai garbingā vardā vadovū tautos, bet kur jų darbai?

1) Kitose gimnazijose kaip Klaipėdos, nėra stipendijū ir neduodu tų, kurios yra paskirtos Tilzės gimnazijai. Autorius.

## Užmanymas.

Mūs Lietuvių gydytojų, aciu Dievui, yra nemazai. Ar negerai butų, kad jie pasirūpintu parašyti kas apie ką geriaus gali, trumpus straipsnelius apie yvairias ligas, tokius kaip štai buvo jau „apie niežus“ „apie drugi“ „apie romų gydymą“ tie straipsniai su didele nauda galės būti pirmiausia „Uk-kė“ talpinami, o kada po tolam laikui svarbiausi dalykai jau bus aprašyti, tad galima bus viską suvinkus atskyrtoje knygtelėje išleisti. Tokiu būdu nė vienas neturės didelio darbo, o mūs sodiečiai apturės gera naudingą knygtę ir toki „Sveiklinkiai“ negalės jau pasirodyti su savo mešlu, myžalais, šutjoms varlėms ir kitokiomis blaurybėmis, privelytomis, kaipo vaistais: Jau tik tas viens, kad išleisdami tokią knygtę, mes užkirsime kelią visokiems Sveiklinkiams ir išvėsime žmones nuo pragaišties kuria jie gali padaryti, turi mūs paraginti prie užmanymo darbo. *Bendrasis.*

### Seimas „Susivienijimo Lietuvių Amerikoje“.

12 diena Lapkričio šių metų atsilaikė Shepandoah, Pa. Pasiuntinių iš visokių vietų nuo draugystės prigulbių prie „Susivienijimo“ pribuvo 24. Ant ateinančių metų tapo išskirti viršininkai sie:

Prezidentas: Kun. J. Žilinskas, Box 103 Mount Carmel, Pa.

Vice-Prezidentas: Nikod. Olsinskas, 925 St. Clair Str. Cleveland, Ohio.

Sekretorius: Jurgis Kazakiavycia, 130 E. Broad Str. Hazleton, Pa.

Kasierius: Juozas Milauckas, 308 W. Centre Str. Mahanoy City, Pa.

„Susivien.“ priguli iš įvairių vietų 56 draugystės su 1587 sanariais.

P pinigų grynų turi „Susiv.“ 1094 dol. 17 cent.

Iš svarbesnių užmanymų yra paduota nuo „Susiv.“ kuopos iš Detroit, Mich. kad „Susiv.“ išleisti moksliskas knygeles, ypačiai etnografišką Lietuvos žemlapį, ir apie isteigimą konkurso dėl parašymo moksliskų knygelėlių.

Nuo „Susiv.“ kuopos iš Northhampton, Mass. paduotas užmanymas, paduoti carui prašymą dėl sugražinimo spaudos lietaviamis po caru esantiems. (Vieton to, geriaus butų, kad butų apgarsinų geruose laikraščiuose apie caro nedorybes.)

Nuspresta. Isteigti „Susivien.“ organą, kurio redaktorium bus pats „Susiv.“ prezidentas. (Lyg dar nėra gana Amerikoje liet. laikraščių.) Išleidžiamas bus kas mėnuo ir sanariams „Susiv.“ dovanai.

### Bibliografija.

Kanklės, Lietuviškos dainos 4 balsams (vyriškiems) sutalikuotos, parąpino D. ras V. Kudirkā. Tilžeje 1895. Išleido M. Noveski; 1. B. puslapių 24.

Kabalas talpinantis savyje visokius užmanimus ir ant. ju reikalaujanti atsakymą. Kastrais-Reporterio. Plymouth, Pa. Spausdavoje Juozo Paukščio, 1894 m. 1. B. puslapių 16.

Lietuvos Kanklės, išleistas V. Kalvaitis. Tilžeje 1895. 1. B. pusl. 101.

Bibl. „Liet. mylėtojų draugystės“ Nr. 1. Jū turime veikti dėl mūsų išsivymo? Dėl Lietuvių Amerikoje supjęs Staerys Kirvis. Scranton, Pa. 1895 p. 16.

— Nr. 2. Vienakis. Apysaka iš galybės Prancūzų revoliucijos, parašyta Leono Cladel'o, o lietuviškai papiesta Stasio Kirvis. Pnsl. 16.

Mitteilungen der litauischen litterarischen Gesellschaft. 20. Heft. (14. 2.) Inhalt: Nr. 16. Ueber die Ohlynskische Bibelübersetzung von H. Reinhold. — Nr. 17. Aeltere Ortsnamen im preussischen Litauen, zusammengestellt von Wilus Kalvaitis. — Nr. 18. Zur litauischen Dialektkunde I. und II. von E. Wolter. — Nr. 19. Zwei neue litauische Choral-Melodien, mitgeteilt von Režar. Wigborienon. — Nr. 20. Kassenbericht von Dr. F. Siemering. — Nr. 21. Zur Geschichte der Gesellschaft von Prof. Th. Preuss. — Nr. 22. Tilzit 1895, 8. S. 101.

Naujausias Lietuviškas Sapiuinkas su 310 aiškių abrozečių. Surinktas iš daugel avestintautiskų sapiuinkų ir surėdytas pagal tikrą persiskai-egiptiską sapiuinka. Geriausiai išguldo visokius sapius, kokius tik žmonės prisapnuot gali, su aprašymu planų ir puslapių, kokias senovės žmonės varžė dėl auspėjimo ateities. — Kasta ir spausdavoje „Lietuvos“, 951 33 rd. Street, Chicago, Ill. 1895; 1. B. puslapių 208.

Bostono Lietuviškas laikraštis. Pradėjo išeiti nuo 8. Lapkričio šių metų kas Pėtnycia. Redaktorius kun. J. Žebrys, 35 Greene str. Waterbury, Conn. Norintems išrašyti ta laikraštį (kaštmojs 3 dol. 26 rubl. į Europą) adresas toks: Mr. A. Zdanavycius 181 Salem Str. Boston, Mass. North America.

### Išėjusieji Priedai šių metų „Ukininko“.

Balandžio mėnesio: Anderseno pasakos su paveikslėlis. I gulde B. Nerys.

Gegužio ir Birželio mėnesio: Lietuvos gaspadinė, antras ir padidintas spaudimas. Parasė Žmona.

Liepos mėnesio: Keletus žodžių apie nezmoksliskus maskolų darbus Kražiuose.

Rūgpiūčio mėnesio: Naudlingos rotos motinoms, apie augintų žinduolių kudičių.

Rugsėjo mėnesio: Pienininkystė Lietuvos ukininkams. Parasė Berlyniškis.

Spalnio mėnesio: Alutė, daktė kunigaikščio Kerniaus.

Spalnio mėnesio: Lietuvos ukininkų Kalendorius 1896 metams.

Gruodžio mėnesio: Apie naudingus ir kenkiančius ukel paukščius.

P pinigų ir laiškus į Varpo (ir Ukininko) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

**Hrn. Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).**

Italija: Baigiantis kviems metams. J. S. — Viršininkai. (pabaiga.) Perkamas. — Tėvytės varpai: — Ar vanda ar bėdu? *Naivas*. — Saltinis tartų ir jū pasidalinimas. J. S. — Nekriologas: *Vieus iš draugų*. — Iš Prūsų Lietuvos. J. L. — Užmanymas. *Bendrasis*. — Seimas „Susiv.“ Liet. Am. — Bibliografija. — „Ukininko“ priedai. —

Atsakas redaktorius Jurgis Lapinas, Aleknaičiuose prie Pakrokių. — Spausdinta pas Otto v. Mauderode, Tilžeje.